

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen			
Allmänna utskottet	2008-09-15	62	19
Socialnämnden	2008-09-30	107	23

Dnr 2008/271-73

Yttrande gällande betänkande - Värdigt liv i äldreomsorgen SOU 2008:51

Bilagor: Sammanfattning SOU 2008:51 Värdigt liv i äldreomsorgen

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade i mars 2007 att tillkalla en särskild utredning med uppgift att lägga fram förslag om en värdighetsgaranti för vård och omsorg om äldre kvinnor och män. Värdighetsgarantin ska syfta till att tydliggöra för alla vad äldreomsorgen ska erbjuda och vad de äldre och deras anhöriga kan förvänta sig när de behöver äldreomsorg. Utredningen antog namnet Värdighetsutredningen och lämnade sitt betänkande i SOU 2008:51, *Värdigt liv i äldreomsorgen* till regeringen i maj 2008. Luleå kommun är remisskommun.

I betänkandet lämnar utredningen förslag om:

- En nationell värdegrund
- Stimulansbidrag för att utbilda äldreomsorgens ledare i värdegrundsarbete
- Handlednings och informationsmaterial om värdegrundsarbete
- Redovisning och information till medborgare om kommunens arbete med värdegrunden
- Bedömningskriterier för tillsyn av värdegrundens tillämpning
- Ökat inflytande för äldre över insatser i äldreomsorgen
- Krav på att det i plan (genomförandeplan) ska framgå vad som ska uppnås med hjälpinsatser och hur de ska genomföras
- Stimulansbidrag för kompetensutveckling av biståndshandläggare
- Stimulansbidrag för att införa värdegrundsmärkning av verksamheter inom äldreomsorgen
- Kommunal befogenhet att utge ersättning till enskilda personer

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen			
Allmänna utskottet	2008-09-15	62	20
Socialnämnden	2008-09-30	107	24

Yttrande gällande betänkandet Värddigt liv i äldreomsorgen (SOU 2008:51)

Socialnämnden är enig med utredaren om betydelsen av en etisk dimension i arbetet med alla människor som har behov av samhällets stöd. Här ingår självfallet äldreomsorgens kunder. Andemeningen att äldre ska ha det bra är alla rörande eniga om. Allt sedan Ädelreformen 1992 har omsorgen om de äldre fokuserats på olika sätt av regering och riksdag, vilket tydligt synliggjorts i lagstiftning, utvecklingsåtgärder och andra styrande dokument. Det är angeläget att regering och riksdag även fortsättningsvis följer äldreomsorgens utveckling i landets kommuner och vid behov ändrar och förnyar lagstiftningen. Detta görs redan nu på olika sätt genom utveckling av nationella kvalitetsindikatorer, öppna jämförelser, vidareutveckling av tillsynen m.m.

Äldreomsorgen i Sverige är bra. När och om det brister beror inte på avsaknad av lagstiftning och bristande målbeskrivning utan på att gällande regelverk inte efterlevs och tillämpas på rätt sätt. Socialnämnden instämmer i den uppfattning Ulla Höjgård, sakkunnig i utredningen, framför i sitt särskilda yttrande att de problem som uppstår beror på flera komplexa och sinsemellan samverkande faktorer, såsom hur resurser fördelas och används, bristfällig kunskap om effekter av arbetssätt, och vad som är god kvalitet. Hög personalomsättning kan också påverka bemötande, förhållningssätt och på vilket sätt insatsen utförs. Det dubbla huvudmannaskapet är också ett problem inom äldreomsorgen.

I förslaget om nationell värdegrund definieras värdigt liv med begrepp såsom integritet, självbestämmande, delaktighet och god kvalitet. Dessa finns redan i gällande socialtjänstlags övergripande begrepp och principer. Den formulering som gäller för närvarande är att socialtjänstens insatser ska individanpassas och vara av god kvalitet och ge äldre möjlighet till integritet, självbestämmande, delaktighet, trygghet och meningsfullhet.

Att lagstifta samma sak en gång till i samma lagstiftning för en specifik grupp kan uppfattas som förvirrande. Betyder delaktighet något annat när det gäller exempelvis äldre demenssjuka än för yngre med samma problematik?

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen			
Allmänna utskottet	2008-09-15	62	21
Socialnämnden	2008-09-30	107	25

Alla människors lika värde är grundlagsskyddat och en av grundstenarna i den humanistiska människosynen. Utgångspunkten i socialtjänstlagen är allas lika värde och att ingen gruppns behov ska vara starkare skyddat än någon annans. Socialnämnden delar därför Per Ödmans, sakkunnig i utredningen, uppfattning att det är rimligt att alla medborgare oavsett funktionshinder, sjukdom, ålder etc. ska ges samma rättstrygghet. Den etiska utgångspunkten ska vara lika oavsett när i livet en person drabbas av t.ex. en demenssjukdom eller får andra behov som berättigar till insats inom ramen för det offentliga åtagandet.

För att ytterligare förstärka och synliggöra den etiska dimensionen i socialtjänstlagen kan i enlighet med Per Ödmans uppfattning en justering göras i portalparagrafen. Där kan tydligare inskrivas att verksamheten ska bygga på respekt för den enskilda människans värdighet. Denna förstärkning av den etiska dimensionen omfattar då alla grupper och harmonierar med skrivningen i hälso- och sjukvårdslagen vilket är av stort värde eftersom en stor del av äldreomsorgen är integrerad med hälso- och sjukvården.

Det är socialnämndens uppfattning att den pratiska verkställigheten utifrån gällande lagstiftning, rekommendationer, goda exempel, nationella kvalitetsindikatorer, vetenskap och beprövad erfarenhet, värdegrund etc. planeras lokalt. Många av de förslag som finns framtagna i utredningen, till exempel att det ska finnas en plan för genomförandet finns redan reglerat. Värdegrundsfrågorna är i fokus på olika sätt i landets kommuner via kvalitetsdeklaration/policy, servicegarantier etc. Alltför detaljerad statlig styrning minskar möjligheten till lokalt självstyre. Staten har via sitt arbete med att utveckla uppföljningen av lagstiftningen möjlighet att säkerställa att gällande lagstiftning tillämpas på rätt sätt.

Det är också angeläget att diskutera omfattningen av det offentliga åtagandet och kostnaderna för detta. Statlig normering är oftast kostnadsdrivande.

I utredningens förslag finns ett sanktionssystem inbyggt. Genom förslaget om kompetensvidgade lagstiftning ska ersättning kunna ges till enskilda personer då dessa inte inom rimlig eller utlovad tid får sina biståndsbeslut eller andra garantier verkställda. Det finns redan ett sådant system. Det är ytterst

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen			
Allmänna utskottet	2008-09-15	62	22
Socialnämnden	2008-09-30	107	26

tveksamt om ytterligare sanktioner såsom det föreslagna bidrar till en bättre och mer värdegrundsbaserad äldreomsorg. Ska det vara möjligt att köpa sig fri från ett åtagande? De offentliga resurserna ska inte läggas på sanktionsavgifter utan på utveckling av det äldreomsorgen. Socialnämndens uppfattning är att sanktionsavgifter inte utgör incitamentet för utveckling av god kvalitet. Det pågår redan nu omfattande kvalitetshöjande arbeten ute i landets kommuner. Det är bättre att låta resurserna finnas i detta arbete.

Förvaltningens förslag till beslut

- Att Luleå kommun avger yttrande i enlighet med ovanstående.

Socialnämndens allmänna utskott föreslår socialnämnden besluta

- I enlighet med förvaltningens förslag.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Socialnämnden beslutar

- **Att Luleå kommun avger yttrande i enlighet med ovanstående.**

Beslutsexpediering

Kommunstyrelsen